

Perspektiv på 12-dagarskriget

Nedan återges ett stort antal artiklar om kriget med Iran. De belyser kriget från många olika vinklingar, givetvis med strålkastarljuset på de som varit direkt indragna i kriget (Israel, Iran och USA) och deras agerande och målsättningar, men också den roll som spelats av Ryssland och Kina. Flera artiklar tar också en närmare titt på Trumps bisarra agerande, samtidigt som han är föremål för ett hejdlöst kryperi, vilket inte minst det senaste Nato-mötet är ett uttryck för.

En detalj som det kan vara intressant att reflektera över är att Europa hamnade på åskådarpåls under hela händelseförloppet. EU visade sig vara oförmöget att påverka utvecklingen och försökte inte ens uttala sig på något meningsfullt sätt. Delvis beror nog detta på att man var/är splittrade politiskt, men förmodligen spelar också rädslan att komma på kant med Trump en roll här.

Artiklarna överlappar delvis varandra, men ger tillsammans en ganska bred och mångsidig bild av kriget och dess för- och efterspel m m. Samtidigt bör man vara medveten om att det fortfarande saknas många fakta och att mycket som förändrar läget kan ske under de kommande veckorna. Inte minst så kan Trumps triumfatoriska uttalanden om att den amerikanska attacken ”totalförstörde” de iranska kärnanläggningarna, vilket med stor sannolikhet saknar täckning i verkligheten, slå tillbaka på honom, eller så kan de leda till att han lyckats kring-skära den amerikanska demokratin ännu mer och ytterligare öka sin personliga makt.¹ Det kan även leda till att Iran på allvar försöker skaffa sig kärnvapen.²

Något som borde vara uppenbart är att krisen i Mellanöstern är långt ifrån löst. Vi vet exempelvis inte vilka konsekvenser som kriget kan komma att få i övriga stater i regionen (Syrien, Irak, Jemen ...) eller hur skakad den iranska diktaturen har blivit. Vi vet inte ens hur opinionen i Israel på sikt kommer att reagera. Framtiden kan komma att bjuda på många överraskningar.

Innehåll

Ryssland inte villigt rädda ”soldat Khamenei”	1
Kina månar om Iran – men inte till vilket pris som helst	3
USA:s bombning av Iran en triumf för Netanyahu	5
Trump ”Midnight Hammer”	7
Efter ”tolvdagarskriget” Israel-Iran: Radikalt förändrat läge i Mellanöstern	9
Vad attackerna mot Iran visar om ideologin kring Trump	11
Natos medlemmar lovar satsa mer militärt i hopp om att Trump inte överger sina allierade ..	14
”Hur långt får man gå för att hålla Donald Trump på gott humör?”	16

Se även: [Israels anfall på Iran i juni 2025 - artikelsamling](#) (17/6)

---

¹ Olycksbådande är t ex att Trump beslutat att man i fortsättningen ska begränsa kongressledamöters tillgång till militära underrättelser, som de som nyligen sipprat ut om bombningarna av de iranska kärnanläggningarna. Samtidigt har han hotat journalister och massmedia (bl a CNN och *The New York Times*) som spridit information om innehållet i dessa rapporter.

² Se t ex (*Aftonbladet*): [Trump's vågspel kan få Iran att skaffa kärnvapen](#)

Ryssland inte villigt rädda ”soldat Khamenei”

Justine Brabant, *Mediapart*, 20 juni 2025

Trots ett avtal om ”strategiskt partnerskap”, undertecknat i januari, och allt tal om gemensam kamp mot ”västlig hegemoni” anser sig Moskva ha mer att förlora än att vinna på militärt stöd till Islamiska republiken.

Handslagen var fasta och leendena breda i början av januari när Rysslands president Vladimir Putin och hans iranske kollega Masoud Pezeshkian träffades för att underteckna ett ”avgörande” avtal om samarbete mellan de båda länderna.

Avtalet, kallat ”Avtal om strategiskt partnerskap”, talade bl a om att Moskva och Teheran skulle ”stärka varandras nationella säkerhet” och ”motverka hot mot dem bådas” genom militärt samarbete.

Ett halvår senare var Islamiska republikens själva existens hotad av omfattande israeliska attacker. Kreml har visserligen fördömt ”den farliga upptrappning” som dessa attacker utgjorde men kunde inte – eller, tycks det, ville inte – göra mer för att komma till sin partners undsättning.

Den första kommunikén från det ryska utrikesministeriet efter Israels attacker den 13 juni fördömde med kraft angreppen men uppmanade framför allt Teheran att återvända till förhandlingsbordet med USA utan att samtidigt uttala något konkret stöd.

Med den uppmaningen gav Moskva prov på en synnerligen relativ solidaritet: i ett läge då Iran fick se sin nukleära infrastruktur, samt även den militära och energimässiga, förstöras skulle varje återupptagande av förhandlingarna ha skett på ytterst ofördelaktiga villkor för Islamiska republiken.

När Teheran valde att svara med motangrepp var det snabbt tydligt att Ryssland inte bara tänkte låta bli att agera militärt (vilket Iran för övrigt heller inte begärt) utan också att man inte tänkte förse landet med någon militär utrustning.

Ingen militär allians

Hur förklara vad som liknar ett svek?

Relationerna mellan Iran och Ryssland, som varit betydande sedan 1991, har upplevt ett nytt uppsving efter invasionen av Ukraina i februari 2022. De båda staterna är förbundna av sin vilja att skapa ”en multi-polär värld” befriad från västlig hegemoni och av strävan att inte låta sig isoleras internationellt trots sanktionerna från EU och USA under Joe Biden.

2024 var Ryssland största utländska investerare i Iran med planer på satsningar i miljarder dollar i olje- och gasprojekt. Iran är särskilt viktigt i Moskvas ögon för att ge Ryssland tillgång till Gulfstaterna och handeln med länder i det Globala Syd. Teheran för sin del har stött den ryska krigsinsatsen i Ukraina med först drönare och sedan ballistiska missiler.

Denna bilaterala relation förstärks av nära personliga band mellan Vladimir Putin och Irans högste ledare Ali Khamenei. Källor i Iran hävdar rent av att den ryske presidenten begärt att Irans högste ledare skulle ”betrakta honom som sin son”.

Trots de banden och olika gemensamma intressen har det aldrig varit på tal om någon allians med klausuler om ömsesidigt bistånd. ”Undertecknandet av avtalet innebär inte någon militär allians med Iran” såg sig Rysslands vice utrikesminister Andrej Rudenko föranlåten att understryka i samband med att texten skulle ratificeras.

Långvarig relation med Israel

För de ryska intressena i regionen är mer komplexa en någon direkt gemensam framtid med Teheran. De är många, stundtals motstridigas, och i snabb utveckling.

”Ryssland kommer inte att blanda sig i den här historien militärt för man har en rad andra intressen i regionen också”, medgav Fjodor Lukjanov, chefredaktör för tidskriften *Russia in Global Affairs* och en inflytelserik röst beträffande rysk utrikespolitik, strax efter att Israels offensiv inlemts.

”Den anti-västliga agenda Kreml är fixerad vid har ökat den Islamiska republikens betydelse som samarbetspartner. men Putin har hela tiden andra intressen i regionen: en relation sedan länge, om än komplicerad, med Israel och behov av samordning med Opec om oljepriset, till exempel”, säger Hanna Notte, analytiker vid Centre James Martin för studier om icke spridning (Monterey, Kalifornien) i en artikel i tidskriften *The Atlantic*.

Rysslands president har för övrigt de senaste åren inlett ett närmande till Saudiarabien och Förenade Arabemiraten, två länder som gärna ser ett starkt Iran.

Även andra händelser har fått Rysslands hållning till Iran att ändras de senaste månaderna. Rysslands beroende av iranska vapen har minskat genom ökad produktion på rysk mark. Än viktigare är att Donald Trumps återkomst till Vita huset öppnat möjligheter till nytt samarbete mellan Ryssland och USA – med en inneboende frestelse att offra Teheran för att öka Washingtons välvilja. De slag Israel sedan slutet av 2023 riktat mot allierade till Iran (särskilt Hamas och Hizbollah) har antagligen också lett till att Islamiska republiken blivit en något obekvämt bundsförvant.

”Plötsligt såg Iran svagt ut och Ryssland stod inför valet: antingen stödde man sin bundsförvant i Mellansöstern eller också gick man in för skademinimering i en orolig region”, skriver Hanna Notte.

”Vända uppmärksamheten från Ukraina”

Kommentatorer ansedda för att stå Kreml nära har också svårt att dölja sin besvikelse – för att inte säga förakt – över Islamiska republikens militära nederlag. ”Många här, inklusive specialister, är ganska överraskade över Irans brist på förberedelser då ju hypotesen om en [israelisk] operation varit på tal länge [...]. Det verkar som att Iran inte trott på det och att samordningen varit mycket dålig”, sade Fjodor Lukjanov i en intervju den 15 juni.

Kan Ryssland ännu göra något för Teheran? ”Vi följer utvecklingen och förändringarna i regionen är så djupgående att jag dessvärre är orolig för att den tidigare situationen inte längre går att vidmakthålla”, fortsätter den inflytelserike ryske bedömaren. För honom är det nu ”klart mer angeläget att försöka förstå den nya konfiguration som kan uppstå de närmaste månaderna och åren”.

Eller för att mindre gå fram med silkesvantar: sett från Moskva är soldaten Khomeini redan förlorad. Och när ännu en av Moskvas partners i Mellanöstern faller – efter Bachar al-Assad i december 2024 – gäller det framför allt att minimera skadorna.

Vladimir Putin har sin uppfattning i frågan: för att komma med huvudet högt ur den här härvan har han försökt göra sig till medlare. Rollen som fredsmäklare kan innebära avsevärda fördelar: återfå en internationell status, få massakrerna i Ukraina att glömmas och visa USA att han är en man att räkna med – och inte någon inkarnation av en totalitär regim som bryter mot internationell rätt och som måste bestraffas.

Rysslands president har låtit förstå att han står till förfogande som den ende i stånd att kunna tala med både Israel, Iran och USA. För närvarande har mottagandet varit kyligt.

Även om kriget inte gör Vladimir Putin till någon ofrånkomlig medlare hade en del ryska kommentatorer hoppats att det skulle kunna ge andra fördelar. Som höjda oljepriser och ett bra tillskott till den ryska statskassan samt ”vända uppmärksamheten bland Moskvas motståndare från den ukrainska dossieren”, sker Andrej Kortunov, tidigare chef för Russian International Affairs Council, Riad.

Det är många som lyssnar på honom och nu tror han att det förändrade läget i Mellanöstern, ”också en upptrappning av konflikten Israel-Iran”, skulle kunna bli till fördel för Ryssland. Och då kan soldat Khamenei känna sig bortglömd.

Kina månar om Iran – men inte till vilket pris som helst

François Bougon, *Mediapart*, 24 juni 2025

Beijings stöd till Teheran har inskränkt sig till retoriska fördömanden av Israels och USA:s aggression. President Xi Jinping har förvisso lagt fram en fredsplan i fyra punkter men Kinas manöverutrymme är reducerat.

Om man anser att Kina har krigiska ambitioner i sitt närområde, framför allt i Sydkinesiska havet, har landet inte minsta intresse av väpnade konflikter i fjärran länder där man utsträckt sitt politiska och ekonomiska inflytande. En illustration till detta är konfrontationen mellan Israel och Iran, en av Kinas mest värdefulla bundsförvanter i Mellanöstern.

Det eldupphör som tillkännagavs i tisdags, fortfarande mycket bräckligt, är bara en liten lättnad för kinesisk diplomati. I tisdags samtalade Kinas utrikesminister Wang Yi på telefon med sin iranske kollega Abbas Araghchi. ”Kina stöder Irans strävan att slå vakt om sin suveränitet och säkerhet och utifrån denna bas få till stånd ett verkligt eldupphör, ge befolkningen möjlighet att återgå till en normal tillvaro och bidra till att lugna situationen i Mellanöstern snarast möjligt”, sade utrikesminister Wang Yi enligt en kommunicé från Kinas utrikesministerium.

Kvällen innan, i samband med ett sammanträffande med före brittiske premiärministern Tony Blair, gjorde Wang Yi bedömningen att Israels aggression och USA:s attacker mot Irans nukleära installationer ”var illavarslande med allvarliga konsekvenser”. ”Fred kräver makt för att kunna försvaras, men maktmedel kan inte bidra till verklig fred”, framhöll han.

På sajten *Guanchazhe* (”Observatören”) erinrade Li Shaoxian, vice ordförande för Kinas utrikespolitiska institut, om att ”denna region är en zon där Kina satsat och har mycket viktiga intressen. En fortsatt konflikt är säkerligen inte bra för landet och Kina gör sitt bästa för att befrämja fred”.

Xi Jinpings fyrapunkts-plan

Mellanöstern är inte bara en viktig leverantör av energi, särskilt olja, utan också en betydelsefull marknad, i synnerhet i framtidssektorer som högteknologi, i en tid då Kina befinner sig i en dyster ekonomisk konjunktur.

I det läget, och trots USA:s sanktioner, är Iran en viktig partner för Beijing, som köper olja och siktar på att integrera landet i den nya sidenvägen. Det handlar om att upprätta en euroasiatisk korridor mellan västra Kina, framför allt Xinjiang-regionen, och Europa via Centralasien (CCAWEK enligt den engelska förkortningen).

Före de amerikanska räderna under helgen hade Kinas ledare Xi Jinping vid ett telefonsamtal med sin ryske kollega Vladimir Putin lagt fram en fyrapunkts-plan som lösning på kriget i Mellanöstern. ”Ett eldupphör är akut nödvändigt, säkerheten för civila måste helt och hållet gå

i första hand, dialog och förhandlingar är avgörande och det internationella samfundets insatser outhärliga”, hade han sagt enligt officiella kinesiska medier.

Enligt Camille Lons, biträdande chef för Pariskontoret av ECFR (European Council on Foreign Relations) och specialist på relationerna mellan Kina och Gulfstaterna, ”framställer sig Kina därmed som resonligt och för stabilitet samtidigt som USA tilldelas rollen av orostiftare i Mellanöstern”.

Kritiken av Washington, inlindad om än tydlig i de kinesiska ledarnas uttalanden, är mycket mer explicit i nationalistiska medier som *Global Times*. I en ledarartikel förra veckan hette det där att ”i egenskap av stormakt med särskilt inflytande över Israel har USA inte haft någon konstruktiv roll”. ”Tvärtom har man fortsatt att underblåsa elden”, skrev man.

Gemensam flottövning Iran-Kina-Ryssland

Beijing har kommit med en rad fördömanden och medlingsbud men inskränkt sig till en retorisk hållning. Kina har förvisso stora intressen – strategiska och ekonomiska – i regionen men man siktar inte på att på sikt ersätta USA:s hegemoni och heller inte att militärt stödja en partner som Iran.

”Kina har kapacitet att spela en roll så länge det inre råder konflikt i Mellanöstern. Därför fungerade landets medling mellan Iran och Saudiarabien väl. Det var en stund av lugnare utveckling i regionen då länderna försökte satsa på geo-ekonomiska frågor. I det fallet har Kina enorm tyngd och en roll att spela. Men så fort det kommer till militär konfrontation är Kina helt utanför, för närvarande i varje fall”, säger Camille Lons.

Islamiska republiken har fått veta priset för detta de senaste dagarna. Att man 2021 undertecknade en strategisk pakt om samarbete de kommande tjugofem åren med Kina hindrade inte att landet utsattes för attacker av Israel. När paktens undertecknades berömde sig Teheran av att ha slagit tillbaka ”USA:s försök att isolera landet, bryta dess relationer med det internationella samfundet och skada Irans strävan att utveckla relationerna med andra länder”.

Dåvarande presidenten Hassan Rohani förutsåg ett allt större närmande ”mellan Iran och Kina rörande viktiga projekt och utveckling av infrastruktur, inklusive det stora initiativet med ’de nya sidenvägarna’ och en möjlighet att främja investeringar inom olika ekonomiska domäner, framför allt industri, turism, informationsteknologi och kommunikation”.

I mars deltog Iran i den årliga gemensamma militärövningen med Kina och Ryssland i närheten av den iranska hamnen Chabahar, sydost om Hormuz-sundet. Den femte i ordningen sedan 2019. Kina deltog då med jagaren *Baotou* och försörjningsfartyget *Gaoyouhu*, enligt en kommunicé från Kinas försvarsministerium. Övningarna syftade till ”att stärka det militära samarbetet och konsolidera det praktiska samarbetet”, sades det i texten.

Men detta omtalade samarbete betydde inte mycket inför Israels och USA:s militära aggression.

Följderna av 7-oktober

Några månader efter att 2023 ha lett försoningen mellan Iran och Saudiarabien minskade Kinas inflytande i regionen kraftigt efter 7-oktober, på grund av Beijings vägran att fördöma Hamas attacker. Beijings möjligheter att tala med samtliga aktörer, inklusive Israel, reducerades då till noll och intet. ”Kineserna försöker trots allt att upprätthålla den diplomatiska relationen med Israel”, säger Camille Lons, ”men för Israel innebar det att banden med Kina skadades.”

Mer allmänt, betonar hon, ”satte 7-oktober strålkastarljuset på att USA fortsatt har huvudrollen, är den makt som bestämmer vad som händer i regionen, och att Kina varken är redo

eller vill engagera sig mer”. Camille Lons anser att ”vi nått slutet på en period då länderna i regionen haft ganska höga förväntningar på Kina och att man nu verkligen börjar inse vilken roll Kina kan spela i regionen och vilken roll det inte kan ha”.

Kan Beijing spela någon roll om eldupphöret håller? Det är i alla fall vad Mathew Jie Sheng Yeo tror. På *The Diplomat*, en sajt specialiserad på asiatiska frågor, pläderar denne forskare vid Tufts-universitetet i USA rent av för ett samförstånd mellan Kina och USA.

För Kina skulle det ”vara ett sällsynt tillfälle att visa sitt globala ledarskap”. För USA, fortsätter han, skulle det ”vara ett alternativ till militär upptrappning”. ”Samarbete med Kina skulle ge Trump en politisk möjlighet att minska USA:s militära engagemang – och därmed undvika att fjärma sig från sin MAGA-bas inrikespolitiskt – samtidigt som man skulle ta sig an frågan om iransk nukleära program. Det skulle kunna innebära ett viktigt diplomatiskt framsteg för Trump och konsolidera hans ställning som skicklig förhandlare i stånd att försvara USA:s intressen utan kostsamma kompromisser”, skriver han.

En förvisso intressant uppfattning men sannolikt heller inte särskilt realistisk med tanke på rivaliteten mellan de båda stormakterna, också i Mellanöstern.

Således satsar såväl Beijing som Washington på att ta hem kontrakt och locka investerare från olika Golfstater, både Förenade Arabemiraten och Saudiarabien, och därvid sätta AI i fokus för målet med att diversifiera ländernas ekonomier och minska beroendet av oljan. Högteknologi har blivit ett av stridsfälten i uppgörelsen mellan Kina och USA.

Om det sker en övergång från geopolitik till geo-ekonomi kommer rivaliteten att bestå och, som det heter i det kinesiska ordspråket, ”två tigrar kan inte husera på samma berg”.

USA:s bombning av Iran en triumf för Netanyahu

Gwenaelle Lenoir, *Mediapart*, 22 juni 2025

Än en gång verkade Benjamin Netanyahus fortsatta karriär stå på spel. Än en gång verkar han ha tagit sig ur alla trångmål och jävat alla spådomar om att han var illa ute.

Det krig mot Iran som Israels premiärminister inledde den 13 juni, efter år av uppmjukning av den allmänna opinionen i hemlandet och hot mot Teheran, siktade på att förstöra den islamiska republikens nukleära kapacitet. Mycket snabbt förvandlades målet emellertid till en vilja att störta regimen i Iran och inte bara det ”existentiella hot” dess eventuella planer på att skaffa kärnvapen utgjorde.

Kriget såg ett tag ut att kunna vända sig mot honom.

För att kunna nå de viktigaste installationerna i Teherans nukleära program var Israel absolut beroende av hjälp av USA. Men Donald Trump tvekade medan Israel mördade viktiga iranska militärer och vetenskapsmän, bombade militära mål och bostadskvarter samt politiska mål som den iranska statstelevisionen. Iran replikerade i relativt blygsam skala men ändå dagligen. Och trots censuren i media cirkulerade bilderna av byggnader som förstörts av iranska missiler, precis som bilderna av folk i skyddsrum.

Ord som ”dödläge” och ”fastlåst” började göra sin entré i utländska medier och fler och fler hördes tala om en lång konflikt utan tydlig lösning beträffande förstörelsen av Irans kapacitet att anrika uran.

Så kom USA:s attack natten mellan den 21 och 22 juni mot tre nukleära anläggningar i Iran. Och den stärkte Israels position men också landets premiärminister.

Den sopade undan försöken från EU, förvisso mycket timida, att åter placera frågan om en diplomatisk lösning på bordet. Och den stärkte den bild Benjamin Netanyahu helst av allt vill ge av sig själv: som en Churchill inför Nazityskland.

Premiärministern har arbetat på den bilden i trettio år: Iran är lika med Tredje riket, Adolf Hitler, som vill utplåna Israel och som om inget görs riskerar att leda till en ny Förintelse. Och då blir han själv Churchill, statsman om någon, som gör motstånd och segrar.

”Det finns ett gammalt talesätt: folk ser inte världen som den är utan som de själva ser den. Netanyahu ser omvärlden genom prismet av Münchenöverenskommelsen 1938 mellan Väst och Nazityskland, och sig själv ser han i rollen som Winston Churchill – den som förstod vad Hitler gick för innan det var för sent”, skriver journalisten Carolina Landsmann i ett debattinlägg i tidningen *Haaretz*.

Vidare skriver hon: ”Enligt honom är diplomati en fälla. Bara terrorism svarar mot hans vision av verkligheten. Allt annat uppfattas som en illusion som bara kommer att leda till bakslag – och hans agerande siktar till att garantera bakslaget. Och det riktigt oroväckande är att han lyckats inympa det synsättet på oss.”

Komma ner på fötter, igen

Helt logiskt blir därmed det politiska stödet till Benjamin Netanyahu, från de israeliska judarna och deras politikerklass, inklusive oppositionen, mycket högt till kriget mot Iran. Palestinier med israeliskt medborgarskap är däremot till sitt stora flertal motståndare till denna offensiv.

Enligt en opinionsmätning av tankesmedjan Israeliska institutet för demokrati den 19 juni stöddes offensiven mot Iran av en mycket stor majoritet israeliska judar. De ansåg tillfället vara det rätta och att samhället var tillräckligt starkt för att kunna stå emot iranska repressalier.

De ansåg också att Israels säkerhet var en hög prioritet för president Trump. En klar ökning jämfört med i maj då denne var i Saudiarabien och förhandlingarna mellan USA och Iran ännu pågick.

Sammanfattningsvis har Benjamin Netanyahu övertygat samhället om att han skulle kunna omskapa Mellanöstern och att han ensam var i stånd att övertyga Donald Trump.

Med offensiven den 13 juni hade han ju redan lyckats få en hel rad kritik och problem att falla i glömska och som tidigare fått hans popularitet att sjunka djupt. En opinionsmätning i mars tydde på att hans koalition skulle förlora nästa val om hans företrädare på högerkanten, Naftali Bennett, ställde upp.

Chefen för underrättelsetjänsten, Ronen Bar, avskedad, duell med riksåklagaren Gali Baharav Miara, vägran att driva igenom lagförslaget om att göra värnplikt obligatorisk för ultraortodoxa, rättegång om korruptionsanklagelser där han var tvingad att vittna varje vecka, växande missnöje med folkmordet i Gaza med uppmaningar om att inte inställa sig till tjänstgöring, anklagelser om att medvetet ha övergett gisslan – än en gång tycktes Benjamin Netayahus öde beseglat.

Han fick till och med genomlida en misstroendeomröstning i parlamentet ... den 12 juni.

Dagen därpå var allt sådant borta med vinden efter flygräder 200 mil från Tel Aviv och en ny krigisk hållning.

”Jag blev inte förvånad, för det finns ingen riktig opposition mot Netanyahu”, säger Nitzan Perelman, specialist på den israeliska högern. ”Till och med Yair Golan, som vågade säga att det blivit en hobby att döda barn i Gaza försäkrade senare på tv-kanalen 12 att Israel inte

begår några krigsbrott i Gaza. Det råder total brist på kritik. När regeringen efter att ha startat kriget mot Iran gjorde bedömningen att israeliska förluster skulle kunna bli mellan 800 och 4 000 döda civila passerade det nästan obemärkt. Det publicerades men väckte ingen kritik i medierna, förutom i *Haaretz*. Och även om man tar det lägre talet är det nästan lika många som vid 7 oktober. Och med den högsta siffran tre gånger så många. Men ingen ifrågasatte att man satte liv på spel på detta vis.”

En dryg vecka senare kunde Benjamin Netanyahu befästa sin ställning med att smickra den som gjort det möjligt för honom att undgå eventuella anklagelser om militär äventyrspolitik.

Israels premiärminister firade sin gemenskap med makthavaren i Ovala rummet med att sprida ett foto av sig själv på sitt tjänsterum ”i färd med att tala i telefon med president Trump”. Och med ett anförande på engelska och på hebreiska riktat till den egna befolkningen.

”President Trump leder modigt den fria världen. Det är en storartad vän till Israel, en vän utan motstycke”, lät han meddela. För att fortsätta: ”Det kommer att gå till historien att president Trump agerat för att beröva världens farligaste regim de farligaste vapnen i världen. [...] Det ledarskap president Trump gett prov på innebär en historisk vändpunkt som kan föra Mellanöstern till en framtid i välstånd och fred.”

De båda ledarna, som enligt Donald Trump utgjort ett team som ”kanske inget annat team tidigare samarbetat”, beseglade sin allians med en formulering värdig det som George Orwell lät prägla den skräckinjagande regimen i 1984: ”fred genom styrka”.

Trumps ”Midnight Hammer”

Tom Stevenson, *London Review of Books*, 24 juni 2025

USA har utropat ett osäkert och rörligt slut på sin attack på Iran. Trump tillkännagav ett eld-upphör några timmar innan det godkännts av Israel och Iran och sade senare att båda parter brutit mot det (”de vet inte vad i helvete de håller på med”, klagade han). I stort sett verkar det dock hålla, i varje fall tills vidare.

Den 22 juni övergick USA från att hjälpa till med och underblåsa Israels våghalsiga attack på Iran och öppet ansluta sig. Sju B-2 bombplan lyfte från flygbasen Whitman i Missouri och flög hundratals mil för att fälla sin bomblast över Iran. Enligt USA:s överbefälhavare Dan Caine släppte B-2-planen tolv massiva sprängladdningar över den nukleära anläggningen i Fordow och två på den i Natanz. Samtidigt avfyra amerikanska ubåtar trettio Tomahawk-missiler mot den nukleära forskningsanläggningen i Isfahan.

Att förflytta tunga bombplan över en sådan distans är en stor insats. Pentagon uppger att räden, som försetts med kodnamnet Midnight Hammer, inbegrep 125 flygplan, inklusive jaktplan och plan för tankning i luften, till stöd för B-2-planen. Medan den gruppen flög österut över Atlanten och Medelhavet gick en annan grupp B-2-plan västerut mot Guam i en avledningsmanöver.

För USA-militären var detta en överväldigande uppvisning i amerikansk styrka. B-2-planen, ursprungligen skapade för att tränga igenom Sovjetunionens nätverk av radar, är kronjuvelen i USA:s strategiska bombarmada. Som det amerikanska flygvapnets egen tidskrift uttryckte det för några år sedan var B-2-planen framför allt avsedda att ”visa på nationella avsikter och beslutsamhet” och representera USA:s ”överväldigande kraft”. Och vad kunde då vara bättre än att använda dem för att angripa Iran med bomber mer kraftfulla än någon annan stat någonsin tillverkat?

Bortsett från det överväldigande, vilka blev de praktiska effekterna av USA:s attack? Trump hävdade omedelbart att Irans nukleära anläggningar ”utplånats fullständigt och totalt”. Men nivån på skadorna är oviss. På en presskonferens den 23 juni sade general Caine att en första bedömning gjorde gällande att ”samtliga tre anläggningar åsamkats oerhört svåra skador”. Centrifugerna vid Fordow kan mycket väl ha skadats eller förstörts. Men vid Natanz angreps inte ens stora delar av den underjordiska anläggningen. Det gjorde heller inte tunnarna vid Isfahan. Iran har ytterligare en anriktningsanläggning på en okänd plats, som det var meningen att Internationella Atomenergimyndigheten skulle få inspektera före den amerikansk-israeliska attacken. Det kommer inte att bli av nu.

Vad beträffar de 400 kilo höganrikat uran som sades vara orsaken till att USA deltog i attacken, vet varken Israel eller USA var det finns, och det bryr de sig heller inte särskilt mycket om. Efter Israels attack den 13 juni har det stått klart att Irans nukleära program – som enligt både Israels och USA:s underrättelsetjänster inte är något aktivt program för tillverkning av kärnvapen – var ett svepskäl snarare än det verkliga motivet. Både USA och Israel har velat slå till mot Iran en längre tid av helt andra skäl. Israeliska kretsar har drivit på för en mer kraftfull attack efter 7 oktober 2023. Men USA för inte bara krig för Israels räkning: decennier av amerikansk politik har lett fram till denna stund.

Den 23 juni fortsatte Israel att rikta attacker mot vad försvarsminister Israel Katz betecknat som ”regimens repressiva organ”. IDF, Israels armé, uppgav sig ha attackerat ”kommando-center inom Irans inre säkerhetsapparat” och revolutionsgardet, bl a högkvarteret för en paramilitär styrka och Evinfängelset.

Israel har också fortsatt att attackera revolutionsgardets avfyrningsanläggningar – bl a Imam Husseins Strategiska Missil-kommandocenter i Yazd, som tros innehålla långdistansmissiler av typ Khoramshahr, samt civila anläggningar i Teheran, som det statliga tv-huset och ett kraftverk. Antalet civila offer för de angreppen har inte räknats, än mindre angetts. Och vad kan de väl uppgå till jämfört med det dagliga blodbadet i Gaza?

Med andra ord fokuserades inte flyganfallen mot Iran på nukleära mål, utan var mer brett riktade mot den iranska staten. Iran har inget uran färdigt för vapentillverkning (mer än 85 procent U-235) och inget program för tillverkning. Politiker i USA, Israel och Europa uppger att det finns ingen civil användning för 60-procentigt anrikat uran. Det stämmer inte. Det har ingen användning i vanliga kärnkraftverk men har en uppenbar strategisk användning i utbyte mot hjälp efter årtal av brutala amerikanska sanktioner.

Hade USA brytt sig om Irans program för urananrikning kunde man ha återgått till den gemensamma handlingsplanen från 2015, det nukleära avtal Iran undertecknade då, och som reducerade anrikningen till i det närmaste noll. Avtalet i sig var ett uttryck för USA:s makt, men Iran följde bestämmelserna i det även sedan Trump 2018 dragit sig ur överenskommelsen. Biden vägrade återgå till avtalet och valde i stället att hålla fast vid blockaden av Irans ekonomi.

Före det senaste eldupphöret kom Iran med sitt officiella svar på USA:s bombräder. Man avfyrade nitton missiler mot al-Udeid-basen i Qatar, USA:s största flygbas utanför egna gränserna. Sju blev enkelt nerskjutna över Gulfen. Ytterligare elva sköts ner av luftförsvaret på basen och en hamnade i öknen utan att åstadkomma några skador. Inga offer. Al-Udeid var delvis evakuerad. Trump tackade Iran för att ha förvarnat.

Detta var inte lägsta tänkbara reaktion från Iran (det skulle ha inneburit attacker mot tomma och betydelselösa amerikanska befästningar på landsbygden i Syrien eller Irak), men det var näst intill. Al-Udeid är oerhört betydelsefull men Qatar är också det mest flexibla av alla USA:s protektorat i Gulfen. Om Iran hade valt en mer desperat utväg kunde man ha avlossat

kortdistansmissiler, utan att informera USA, mot viktiga baser i Gulfen eller rent av mot regionala oljeinstallationer. Lyckligtvis insåg Iran att man inte var i någon position att ta strid med imperiet.

För Iran var detta med säkerhet en avgörande stund. Man har visat sig sårbart för en attack från luften. Även om man förmådde slå tillbaka mot Israel, och orsaka en del förstörelse, klarade man inte av att hindra Israel från att ta kontroll över luftrummet. Det iranska systemets anseende har inkasserat ett allvarligt slag. Redan före kriget var Iran mer isolerat än på länge. Ändå har Islamiska republiken överlevt decennier av yttre tryck; det är inte den sorts stat som går att önska bort.

Fokus ligger kvar i Washington. I januari undertecknade Ryssland och Iran ett mer omfattande avtal om strategiskt partnerskap och Abbas Araghchi, Irans utrikesminister, åkte till Moskva den 22 juni. Men Ryssland har inte haft någon verklig roll i konflikten. Och Kina, trots att man ett kort tag 2023 visade intresse av en försoning mellan Iran och Saudiarabien, har varit frånvarande.

Storbritannien, Frankrike och Tyskland stödde i huvudsak attacken och tiger om den öppna kriminaliteten hos sin största bundsförvant och sin väl skyddade regionala pyroman. I ett gemensamt uttalande efter ett möte med Irans utrikesminister i Genève den 20 juni manade Storbritanniens, Frankrikes och Tysklands utrikesministrar till förhandlingar och de-eskalering, dock med den obligatoriska formuleringen om ”fast uppslutning kring Israels säkerhet”. Men Iran höll ju redan på att förhandla. Den 23 juni sade Tysklands förbundskansler Friedrich Merz, uppenbarligen helt belåten med att ha använt sin utrikesminister som lockbete i Genève, att det inte fanns ”något skäl att kritisera det Israel påbörjade för en vecka sedan” och ”ingen anledning att kritisera det USA gjort”.

Det anmärkningsvärda är bekymmerslösheten i allt detta. De officiella diskussionerna av kriget svarar inte på minsta vis mot situationens allvar. För ett antal kommentatorer har detta krig blivit ytterligare en anledning att utropa slutet på den USA-ledda globala världsordningen – som ju redan dödförklarats i samband med reträtten från Afghanistan 2021, Rysslands invasion av Ukraina 2022 och så på nytt med Gaza 2023.

Men det amerikanska imperiet är fortfarande här och fortfarande mycket farligt. Förändringarna av det internationella systemet har inte ändrat på det. Illusionen om en regelbaserad världsordning var hela tiden en illusion. Och Trumps aggressiva politik mot Iran är en annan aspekt av hur han följer i sina företrädares fotspår. USA är fortfarande sig självt nog, agerar som en supermakt av skurkstatskaraktär, och svänger sin stålkula för rivning av byggnader från den instabila struktur man upprättat åt sig själv.

Efter ”tolvdagarskriget” Israel-Iran: Radikalt förändrat läge i Mellanöstern

Luc Bronner, *Le Monde*, 25 juni 2025

”Dammet har ännu inte lagt sig”, sammanfattar Yossi Shain, professor vid universitetet i Tel Aviv, situationen. Det enda som med säkerhet går att fastslå: de geopolitiska konsekvenserna av kriget blir stora och det som hänt de senaste dagarna förändrar på djupet det diplomatiska läget i Mellanöstern.

Larmsirener och explosioner åtföljs av en dimma av frågetecken kring följderna av ”tolvdagarskriget” mellan Israel och Iran, hållfastheten i det eldupphör Donald Trump tillkännaggett, möjligheterna att vidmakthålla det, garantierna till de krigförande, utrymmet för diplomati, tänkbara konsekvenser för kriget i Gaza ... och i själva verket långt mer än så.

”Dammet har ännu inte lagt sig” sammanfattar Yossi Shain, professor vid universitetet i Tel Avid. Just nu är frågorna ur Israels synvinkel fler än svaren i den nya situationen i Mellanöstern, men det står klart att de geopolitiska konsekvenserna blir stora och att det diplomatiska läget förändrats på djupet.

På regional nivå har Iran utsatts för ett förödmjukande nederlag gentemot sin klassiska fiende och en försvagning av sin förmåga till avskräckning. ”Genom detta krig har Israel lyckats försvaga Irans nukleära program, dess förmåga att avfira missiler men även av dess militära industri och andra strategiska tillgångar”, säger Ram Yavne, brigadgeneral i reserven och tidigare chef för den strategiska planeringen inom arméledningen.

”Attackerna mot Iran kunde genomföras utan att Hizbollah avlossade en enda raket mot Israel. En framgång som varit helt otänkbar”, skriver Tamir Morag, diplomatisk korrespondent för den israeliska tv-kanalen 14 på X – vars tittare främst består av anhängare till premiärminister Benjamin Netanyahu, för att sammanfatta hur isolerad fienden blivit. Dess förmåga till avskräckning har ju baserats på oron mot attacker.

Hur mycket av Irans nukleära program som verkligen förstörts är dock svårt att bedöma. Flera medier i USA uppgav således på tisdagskvällen att de första bedömningarna av de bombningar det amerikanska flygvapnet genomfört inte med säkerhet tydde på att Irans nukleära potential utplånats, som mest att landets förmåga att tillverka kärnvapen försenats med några månader.

De israeliska angreppen mot Irans ballistiska utrustning är mer uppenbara. Regimens förmåga att försvara sig minskade snabbt: mellan den 13 och 23 juni avlossade Iran 591 missiler, som till 90 procent fångades upp och sköts ner: Över hälften av de attackerna skedde under de tre första dagarna. Vågorna efteråt blev allt mindre intensiva. Exempelvis i tisdags, den sista dagen av direkta strider, avlossades bara tretton missiler även om sju varningslarm ljöd över hela Israels territorium. Ett av flera tecken på Irans vanmakt.

Det öppna kriget har avbrutits. Men hur ska Israel nu kunna verifiera att Iran inte försöker återskapa sitt nukleära program genom att basera sig på vad armén lyckades rädda före bombningarna, bl a av uran och centrifugerna? ”Det Israel lyckats uppnå mot Irans nukleära program och programmet för ballistiska missiler måste bestämt tryggas genom att vi håller reda på vad de gör och om de försöker återuppbygga sin verksamhet”, säger Yonatan Freeman, lärare i internationella relationer vid hebreiska universitetet i Jerusalem. ”Avgörande blir om USA-administrationen, förutsatt att eldupphöret håller, lyckas få igenom ett förbättrat avtal med Iran, vilket innebär effektiva kontrollmekanismer”, skriver Eldad Shavit, forskare vid Israels institut för studier av nationell säkerhet.

Det är anledningen till andra frågetecken om vilken typ av sanktioner som ska användas och hur: ”Om Iran kränker eldupphöret måste Israel fatta ett viktigt beslut. Ska vi svara på kränkningar av eldupphör? Ska vi ta risken av sammanstötningar med Trump-administrationen? Och bägge två måste vägas in”, säger Michael Oren, tidigare Israels ambassadör i USA. På tisdagskvällen förklarade Benjamin Netanyahu åter utan omsvep: ”Om någon i Iran försöker återuppbygga denna kapacitet kommer vi att agera med samma beslutsamhet och samma kraft för att sätta stopp för alla sådana försök. Jag upprepar: Iran kommer inte att få några kärnvapen.”

Trots en viss turbulens de senaste månaderna verkar relationen mellan Donald Trump och Benjamin Netanyahu solid. USA-presidenten säger sig vara imponerad av Israels flygvapen och vad man åstadkommit när det gäller att slå ut luftförsvaret och avskjutningsramper för missiler. Framför allt lyckades Israels premiärminister övertyga Trump om att ingripa militärt. Donald Trump tvekade, lät flera dagar gå för att sedan ge order om att B-2 bombplan skulle

slå till mot tre anläggningar, bl a Fordo nedgrävd tiotals meter ner i marken. Gemenskapen mellan de båda ledarna och deras intressen har sina gränser: med tanke på risken för repressalier uppmanade Donald Trump Benjamin Netanyahu och Israel att inte replikera på de båda iranska missiler som avfyrades två timmar efter att ett officiellt eldupphör skulle träda i kraft.

”Möjligheten till en större förändring”

Israel har nu känslan av att ha återställt en stor del av den maktposition, som kom till skada genom Hamas terroristattack den 7 oktober och som sedan också besudlats av anklagelserna om att landets armé gjort sig skyldig till krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten i kriget i Gaza. ”Medborgare i Israel, den 7 oktober stod vi på randen till en avgrund. Vi hade utsatts för den värsta katastrofen i statens historia. Men, tack vare gemensamma insatser av regering, säkerhetstjänst och ni, folket, har vi rest oss och replikerat”, sade Benjamin Netanyahu.

”Israel har återställt sin förmåga till avskräckning och återvunnit en del av sin internationella legitimitet”, säger för sin del Daniel Wajner vid hebreiska universitetet i Jerusalem, även om de dagliga bilderna av döda i Gaza (drygt 56 000 nu) och den nästan totala förstörelsen av enklaven fortsätter att förfära en stor del av omvärlden.

Kriget mot Iran förpassade frågan om gisslan i bakgrunden. Men nu har den omedelbart återkommit. Inför familjen till Jonatan Samerano, en tjuogoettåring i gisslan som begravdes i tisdags sedan armén återfunnit hans kropp i Gaza, riktade sig Israels president Isaac Herzog, vanligen rätt återhållsam, till regeringen angående de 50 i gisslan av vilka ett tjugotal fortfarande anses vara i livet: ”Vi befinner oss i ett avgörande ögonblick. Det är dags att agera beslutsamt, kreativt och snabbt – med alla medel och med all vår kraft.” Irans nederlag ”öppnar för möjligheter”, säger Forum för familjerna. ”Som överbefälhavaren sagt bör vi nu fokusera på Gaza och se till att gisslan återfår sin frihets och att Hamas regim inte längre har makten”, säger Yonatan Freeman och tillägger: ”Om Hamas följt det som hänt i Teheran har man anledning att frukta att man kan råka ut för något värre i staden Gaza. Och då kan de vara mer benägna att ingå ett avtal.”

Med insatser av flygvapnet och Mossad fick Israel fritt fram över iranskt luftrum. Och som i Libanon och Syrien kan Israel vara lockat att utnyttja situationen för att hävda sig. ”Vårt mål bör inte bara vara att förvägra Iran rätten att anrika [sitt uran], utan att sätta stopp för dess stöd till terrorismen och dess roll som viktig källa till instabilitet, våld och krig i Mellanöstern och på andra håll. Jag är inte säker på att ett sådant tillfälle återkommer”, säger den tidigare ambassadören Michael Oren.

Och Daniel Wajner vid hebreiska universitetet är av samma mening: ”Det här är något som inträffar en gång på fyrtio eller femtio år: möjligheten till en större förändring, som på 1990-talet med Sovjetunionens sammanbrott, eller med Sexdagarskriget 1967 eller efter andra världskriget. Den väg vi kommer att följa nu kan bli avgörande för de närmaste tjugo åren.”

Vad attackerna mot Iran visar om ideologin kring Trump

Maya Kandel, *Mediapart*, 24 juni 2025

Inom basen för MAGA-rörelsen [Make America Great Again] handlar inte allt om motstånd mot krig. Parollen ”America First” uttrycker i själva verket ingen strävan efter isolationism till varje pris utan en mycket inskränkt syn på USA:s intressen.

Donald Trump gjorde således det han lovat att inte göra: dra in USA i ett nytt krig i Mellanöstern. För oavsett hur hans vice president J D Vance vrider på orden, han talar om ”punktvis attack” och ett krig ”mot Irans nukleära program, inte mot Iran”, är en räd mot ett lands

territorium, utan att vare sig själv första ha blivit attackerad eller något omedelbart hot, helt klart en krigshandling.

Efter några timmars självdisciplin kunde Trump för övrigt heller inte på sin plattform Truth Social hålla sig från att tala om regimskifte i Iran. Och det är inget annat än motsatsen till mycket av vad som ligger bakom hans politiska framgång: hans vildsinta kritik av de krig George W Bush medverkade till och avståndstagandet från de neo-konservativa och deras ideologi och regimförändringar.

I centrum för ”den ursprungliga Trumpismen” från 2016 fanns mycket riktigt löftet om att inte längre dra in USA i krig utan att ett omedelbart hot förelåg. Landet befanns sig då i krig sedan femton år. Det året, vid inledningen av det republikanska partiets primärval, var Donald Trump ingalunda någon favorit gentemot Jeb Bush, bror till George W Bush, men i en debatt i februari utmärkte han sig genom att kritisera Bush-administrationens lögner, betecknade invasionen av Irak som ”ett enormt misstag” och rena skänken till Iran.

Under den senaste kampanjen, 2024, framställde han sig fortfarande som ”fredskandidaten”, den ende i stånd att förhindra ”det tredje världskriget”. I sitt installationstal i januari i år upprepade han att han ville att han skulle gå till eftervärlden som ”fredsstiftare”. Men det Trump styrs av framför allt är, som så ofta i hans fall, något mycket basalt: att tillhöra ”segrarna”, inte ”förlorarna”.

Motsättningarna inom MAGA-basen

Hans förändring visar klart att han inte står för någon fast doktrin, även om en del andra ägnat sig åt en ideologisk teoretisering av Trumpismen. Vi såg hur hans hållning förändrades från och med de första israeliska attackerna den 13 juni, som imponerade på honom och som han för övrigt snabbt tillskrev sig själv. Ledarskapet i Israel agerade också mycket skickligt gentemot Trump, ägnade sig åt en veritabel psykologisk operation för att övertyga honom om att det var de israeliska soldaterna som tog alla risker och att det kunde leda till att Trump fick sin plats i Historien.

Trump tvekade först, visade sig lyhörd för reaktionerna från sina anhängare. Han slets uppenbart mellan sina tidigare löften och det som en del, på israeliskt håll och i den egna omgivningen, framställde som ett unikt tillfälle att rikta ett förödande slag mot Irans nukleära program – något som nu gör Trump mer lyrisk än Nobels fredspris.

Det finns en reell spricka i basen för MAGA. Det isolationistiska lägret – som kommer till uttryck främst genom mediala figurer som Steve Bannon, Charlie Kirk och Jack Posobiec, samt folkvalda som Thomas Massie och Marjorie Taylor Greene – de stöder Israel men anser en direkt amerikansk militär intervention vara en styggelse. Det märks också bland de yngsta av hans väljare, främst unga män i ”Gen Z” (18-29 år) som till stor del röstade på honom i det senaste valet.

Men i centrum för Trumps bas finns också de evangeliskt kristna. Många är kristna sionister av hela sitt inre knutna till försvar av Israel och även lika fiendliga till ett nukleärt program hos ett land som vid upprepade tillfällen kungjort krossandet av staten Israel som sitt internationella mål. De har också stöd av mediala namn som Mark Levin, av anhängare av interventioner bland folkvalda som Lindsey Graham, Tom Cotton och Ted Cruz samt medlemmar av administrationen som utrikesministern Marco Rubio.

Trump har förvisso en unik tillgång jämfört med sina anhängare, ett slags karisma som hittills alltid gjort det möjligt för honom att tysta alla skandaler och politiska helomvändningar. Det var just vad Steve Bannon konstaterade för några dagar sedan: oavsett vad Trump beslutar ”kommer basen inom MAGA att stödja honom”. Men mycket hänger också på Irans reaktioner.

Till vidare anser sig Trump trogen löftet att inte sätta in amerikanska marktrupper i ett nytt krig i Mellanöstern. Men krig har sin egen okontrollerbara logik och går aldrig att vinna bara med insatser av flygvapnet. Allt beror på hans mål, som han inte klart angett utan talat om att "sätta stopp för Irans nukleära program" samtidigt som han krävt "villkorslös kapitulation" utan att precisera innebörden av det.

Än så länge har Iran replikerat med att angripa USA-basen i Al-Udeid i Qatar samtidigt som USA:s ansvariga förvarnades för att begränsa skadorna. På natten efteråt utropade Donald Trump "ett eldupphör" mellan Israel och Iran, vars förverkligande återstår att se eftersom ömsesidiga attacker förekommit efter tillkännagivandet.

Åttio års utrikespolitisk doktrin avvisad

USA:s bombningar klargör i varje fall innebörden av parollen "America First"; ett avstånds-tagande från den amerikanska utrikespolitik som gått ut på stöd för den internationella ordning man var med om att utarbeta och sedan gått i spetsen för efter andra världskriget.

Den interna debatt om utrikespolitiken som kluvit det republikanska partiet efter epoken Bush stod inte så mycket mellan "interventionister" och "isolationister", etiketter som alltid har något begränsande över sig. Den handlade mer om USA:s förhållande till denna internationella ordning: skulle man bry sig om den och fokusera på den i utrikespolitiken? Eller tvärtom göra en ny och mer inskränkt definition av nationella intressen?

"America Frist" svarar mot det andra alternativet. I Trumpismens exegetik utgör "kirurgiska insatser", för att citera Charlie Kirk, ingalunda något motsägelsefullt. De svarar mot omsorgen att eliminera hotet om ett Iran med kärnvapen, ett land som varit en fiende sedan 1979, inte om att försvara den internationella ordningen, multilateralismen eller demokratin.

Trump må mycket väl utropa sig till "fredsstiftare", men han förblir fascinerad av militär styrka, vilket också framgick av den parad han lät organisera på sin födelsedag den 14 juni. Den utgjorde ett brott med historisk tradition i USA där parader bara förekommit för att fira militära segrar.

Det bör också erinras om att Trump i januari 2020 inte tvekade att beordra mordet på den iranske generalen Qassam Soleimani, chef för revolutionsgardet, i Bagdad; att han inledde attacker på Islamiska staten och Wagnergruppen i Syrien 2019, att han utsatte Afghanistan för tunga bombardemang i början av 2017. I slutet av hans första mandatperiod fanns det fortfarande lika många amerikanska soldater utomlands som 2016, efter två perioder med Obama.

Trumpismen är en nationalism och Trump förblir en militarist, fascinerad av rå styrka, för honom synonymt med makt. Det påtagliga stödet från republikanska väljare strax efter helgens attacker får inte dölja att det kan erodera allt eftersom situationen utvecklas. I början av 2003 stod den allmänna opinionen i USA lika enhälligt bakom stödet till Bush och invasionen av Irak. Men nedgången följde snabbt, ända till den spektakulära omvändning som förde Trump (och före honom Obama) till makten.

Vid sidan av stödet för MAGA är konsekvenserna för demokratin i USA mer bekymmersamt. Medan Trump inte tvekat att åberopa undantagslagar mot en imaginär invasion av venezolanska gäng eller att fängsla personer för en artikel till stöd för Palestina, vad skulle han ta sig till i händelse av en iransk svarsattack eller ett terroristattentat mot amerikaner? Hur skulle han då behandla den politiska oppositionen?

I tisdags morse bekräftade den iranska regimen att man var för ett eldupphör. Men situationen förblir bräcklig. Framför allt, även om Trump denna gång undslipper ett dödläge, har han visat en benägenhet att leka med elden och att strunta i att det alltid är lättare att börja ett krig än att sluta det.

Natos medlemmar lovar satsa mer militärt i hopp om att Trump inte överger sina allierade

Justine Brabant, *Mediapart*, 25 juni 2025

Medlemmarna av militäralliansen lovar att satsa 5 procent av BNP på utgifter kopplade till militärt försvar fram till 2035. De hoppas därmed ha övertygat USA:s president att inte överge sina allierade. Men med den senare är inget någonsin säkert.

Stora toppmöten lämnar sällan utrymme för något oväntat. Paraden av bilar med varje lands delegationer är koreograferad in i minsta detalj och slutdeklarationerna där varje ord vägs på guldvåg har ofta författats i förväg.

Men allt sådant var före Donald Trumps tid. Det fick ledarna för Natos medlemmar lära sig på nytt den 25 juni under militäralliansens toppmöte i Haag. Trots att allt gjorts för att undvika varje form av skandal emotsågs hans ankomst till Nederländernas huvudstad och vad han skulle uttala med största febrilitet.

Agendan var ändå relativt enkel: inför ett USA som regelbundet hotar att minska sitt engagemang i Nato ville övriga medlemsstater visa sin godasvilja genom att tillkännage massiva satsningar på försvaret. I gengäld hoppades de på att Donald Trump skulle skingra alla tvivel på sin vilja att försvara sina allierade.

Och i stort sett fungerade detta också. ”Vårt mål var att slå vakt om den transatlantiska enheten och behålla amerikanerna ombord. Det fungerade. Av allt jag kunnat höra idag råder ingen tvekan om USA:s engagemang”, sade Litauens utrikesminister Kestutis Budfrys belåtet till *Mediapart*.

Särskilt två stycken i slutdeklarationen betraktas som en framgång för Europa och Kanada. Stats- och regeringscheferna uttalade där sitt ”orubbliga engagemang för det kollektiva försvar som återfinns i artikel 5 i Natos stadga”.

I artikel 5 stadgas om att en attack mot ”en av de allierade är att betrakta som en attack riktad mot alla”. Att hänvisa till den är normalt i kommunikéerna från Natos möten, men med Donald Trump i Vita huset är det inte längre någon självklarhet.

USA:s president anser att de andra medlemmarna, européerna i synnerhet, inte satsar tillräckligt på försvaret för att i stället luta sig mot USA och dess armé. ”Om de inte betalar tänker jag inte försvara dem”, sade han i mars i år. Vid något tillfälle sade han till och med att han skulle ”uppmäna” Ryssland att attackera dem om de inte satsade tillräckligt.

Den andra frågan som gavs stor uppmärksamhet var kriget i Ukraina och förhållandet till Ryssland. Tidigare har det varit något av en självklarhet inom Nato att uttrycka sin solidaritet med Kyiv. Men också där har saker och ting förändrats efter Donald Trumps återkomst, denne vill ju normalisera relationerna med Moskva. Det var därför med lättnad som medlemmarna såg honom gå med på att underteckna en kommuniké där Ryssland omnämndes ”som ett hot på lång sikt för euro-atlantisk säkerhet” plus att medlemmarna lovade att ”varaktigt” stödja Ukraina.

Spektakulär satsning på militären

Vid avresan lovprisade Donald Trump ”ett fantastiskt toppmöte”, som han betecknade som ”en stor framgång”. USA:s allierade har inte legat på latsidan för att uppnå detta. Vad gäller formen till att börja med. Toppmötet begränsades till en dag (mot två normalt) för att inte riskera att USA-presidentens koncentration skulle bli lidande - hans koncentrationsförmåga är notoriskt svag. Organisatörerna hade också sett till att låta honom sova över på ett ställe som passar hans ego och smak för överdåd, det kungliga palatset Huis ten Bosch.

Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj hade också gått med på något sällsynt: han var iförd kavaj för att inte riskera att stöta sig med Donald Trump på samma sätt som i februari då USA:s president betecknade den ukrainske presidentens militära klädval som en förolämpning.

Och de allierade hade framför allt valt att bara sätta en fråga på dagordningen: medlemsstaternas militärutgifter i hopp om att minska en gammal orsak till osämja mellan Washington och dess allierade.

I Haag enades medlemsstaterna om något spektakulärt: från nu och fram till 2035 ska 5 procent av deras BNP gå till utgifter kopplade till försvar och säkerhet.

I själva verket handlar det om ett bedrägligt löfte. Dessa 5 procent täcker på samma gång klassiska militära utgifter (personal, militär materiel ...) upp till 3,5 procent och en hel rad utgifter kopplade till detta - satsningar på "avgörande" infrastruktur eller till nationell "sammanhållning" - på 1,5 procent. Vaga formuleringar avsedda att även tillfredsställa länder som anser sig ligga långt från något hotande krig (bl a Spanien).

"En del medlemsländer kommer att försöka hitta undanflykter", säger Litauens utrikesminister Kestutis Budrys. Till *Mediapart* säger han även sig vara "lite förbryllad över att man satt 2035 som tidsgräns och inte 2032 eller 2030". Enligt honom "en alltför avlägsen kalender" för sitt hemland som gränsar till Ryssland och redan satsar drygt 3 procent av sin BNP på försvaret.

Men de allierades löften är ändå spektakulära. Att nå till 3,5 procent förutsätter drastiska kapningar av andra utgiftsposter. För Frankrike skulle det innebära "en satsning helt utan motstycke", hette det nyligen från det franska plankommissariatet. Enligt en studie där skulle det innebära en "enorm skattechock" att helt finansiera satsningen skattevägen.

Bland de allierade motiveras detta spektakulära språng av "att vi satsat betydligt mindre [på försvaret] de senaste tjugo åren" och av "utvecklingen av det strategiska klimatet", i synnerhet kriget i Ukraina, säger Camille Grand vid ECFR, europeiska rådet för internationella relationer, och tidigare biträdande generalsekreterare för försvarsfrågor inom Nato. Dessutom råkar det vara "den barometer Donald Trump använder för att avgöra om Nato fungerar eller inte".

Bara Spanien har öppet rest invändningar mot 5 procentsmålet. Och det ledde också till att Donald Trump hotade med att hämnas genom att låta Spanien betala dyrt för det i form av höjda tullar. "Att nå 5 procent vore lika med att skära ner på sociala utgifter och höja skatten. Det vore inte realistiskt för oss", säger en spansk källa till *Mediapart* i Haag.

Små små prov på förakt

Även om européerna anser sig ha räddat det viktigaste i Haag visade mötet också att man gjort ett riskabelt val genom att till varje pris behålla relationen till Donald Trump. Att smickra honom innebär inget skydd mot tvära kast och små små uttryck för nedlåtenhet och förakt.

Det gjorde sig påmint i samband med att han under flygningen till toppmötet förklarade att artikel 5 i Natos stadga "gick att tolka på många sätt" - ett uttalande som torde ha höjt pulsen på en del diplomater på plats i Haag.

Likaledes gjorde det sig påmint när han valde att ordagrant publicera ett SMS från Natos generalsekreterare med hejdlöst smicker av Trump. "Europa kommer att betala ett ENORMT pris" för att finansiera sitt försvar "som man borde" och "det kommer att vara en seger för dig", skrev Mark Rutte där bland annat. Och Nato fick se sig tvunget att bekräfta sanningshalten i meddelandet. Efter den händelsen "började flera delegationer här granska sina senaste

kontakter med Donald Trump och undra om det kunde komma ut något komprometterande därifrån”, säger en deltagare på toppmötet med ett leende.

Ukraina lade också manken till för att vinna Washingtons gunst och lämnade mötet med konstaterandet att skadorna ändå var begränsade. USA:s president har fortfarande inte meddelat om han tänker häva blockaden av vissa delar av det militära biståndet till Kyiv – för ögonblicket verkar det inte ingå i hans planer – men han lät i alla fall bli att som en gång tidigare kalla Volodymyr Zelenskyj för ”diktator”.

”Fokus ligger nu i annan riktning: vi förstår att USA koncentrerar sig på Iran”, säger den ukrainske parlamentsledamoten Yehor Tjerniev, vice ordförande i utskottet för försvars- och underrättelsefrågor i Ukrainas parlament och på plats i Haag.

Läget i hans hemland stod inte i centrum under toppmötet, men han oroar sig inte för att det snart åter kan stå på dagordningen. ”Rysslands aggression mot Ukraina är något som berör européerna betydligt mer än kriget mellan Israel och Iran. Jag tror att européerna inser det och att Ryssland är det verkliga hotet”, säger han till *Mediapart*.

För Kyiv brådskar det. ”Läget vid fronten är besvärligt för Ukrainas armé” säger en högt uppsatt inom Nato. ”De närmaste månaderna kommer trycket att öka längs hela fronten. Vi väntar oss en tung och svår sommar.”

”Hur långt får man gå för att hålla Donald Trump på gott humör?”

Sylvie Kauffmann, *Le Monde*, 25 juni 2025

Från smicker till eftergifter om programmet, allt var på plats för att minimera riskerna för att USA:s president skulle spåra ur vid Natos toppmöte i Haag. Det är dags att byta metod, skriver Sylvie Kauffmann i en ledarkommentar i *Le Monde*.

I USA demonstrerar hans motståndare under parollen ”No King”, men i Europa gör man allt för att smickra Donald Trumps ego. Således fick USA:s president tillbringa natten mellan den 24 och 25 juni i det kungliga palatset Huis ten Bosch, den ende statschefen vid Natos toppmöte i Haag att förunnas denna ära.

Medan Trump åt frukost med kung Willem-Alexander var det enda de 31 övriga statscheferna och premiärministrarna önskade att denna festivitas skulle göra honom på gott humör inför diskussionerna.

Dessbättre var det bara en plenumdiskussion på toppmötet. För allt hade gjorts för att minska riskerna för att denne lika hetlevrade som oförutsägbare mötesdeltagare skulle spåra ur. Ett enda plenarsammanträde, tvärtemot ritualen på andra toppmöten. En enda middag med kungaparet som värdar - en idealisk formel för att undvika känsliga ämnen. Att Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj fick närvara hade varit föremål för långa överläggningar: många medlemsstater såg det som viktigt men risken fanns ju att det kunde irritera president Trump. Till sist fick Zelenskyj komma med på den mindre känsliga kungamiddagen.

Sen återstod den kvistiga frågan om huruvida Ryssland fick nämnas i slutdeklarationen. På toppmötet i Washington i fjol betecknades Vladimir Putins land som ”det främsta hotet”. Det var på Joe Bidens tid; 2025 passar inte den sortens språkbruk Vita huset.

Hur långt får man gå för att hålla USA:s president på gott humör? Han som ju inte gör någon hemlighet av sitt förakt för sina europeiska samarbetspartners eller den avsky han känner inför EU? I fem månader har de europeiska ledarna fått brottas med sådana frågor. Och nu har man

bestämt sig för att kröka ryggen för att undvika ett sammanbrott. Hittills har den metoden inte varit krönt med någon framgång.

Den 14 juni hade Donald Trump på sin födelsedag två viktiga diplomatiska telefonsamtal. Det första redogjorde han för på sin plattform *Truth Social* i varma ordalag: "President Putin ringde mig i morse för att mycket vänligt gratulera på min födelsedag och sedan också för att tala om Iran, ett land som han känner väl." Samtalet, preciserade han, hade varat cirka en timme. Däremot fann han det inte nödvändigt att informera sina följare om det andra telefonsamtalet, med EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen. I stället var det hon som på X talade om "ett bra telefonsamtal" om Mellanöstern, energifrågor, Ukraina och handeln - frågor som hon i månader desperat försökt få Trump att samtala med henne om.

Nyheten denna dag, förutom den betydelse Trump tillmätte samtalen, var att Trump haft en lång diskussion med Putin om en annan brännande fråga än Ukraina: Iran som ju Israel två dagar tidigare inlett sin offensiv mot. Kort och gott ett samtal mellan två likvärdiga partners, ledare för stormakter med gemensamma intressen. Uppenbarligen inga intressen som delas av Europa som ju ändå berörs mer av de tänkbara konsekvenserna av konflikten beträffande terrorism och flyktingvågor. Sant var ju förstås att han skulle träffa de europeiska ledarna två dagar senare på G7-mötet i Kanada, där han sedan lämnade dem redan första kvällen, upptagen av andra frågor.

Hejdlöst kryperi

Därefter blev det bara värre. När utrikesministrarna i tre viktiga europeiska länder - Frankrike, Tyskland och Storbritannien - samt EU:s utrikeschef den 20 juni gjorde ett medlingsförsök i Genève tillsammans med sin iranske kollegas torpederades det hela av Donald Trump, som betecknade initiativet som "värdelöst", eftersom "Iran föredrog att tala med USA, inte med Europa". I själva verket hade han redan då fattat beslutet att bomba Irans nukleära anläggningar. Utan att vare sig konsultera eller informera sina allierade.

Som om inte den förödmjukande prövning utländska ledare utsätts för i den permanenta showen i Ovala Rummet vore nog drar sig Donald Trump heller inte för att förolämpa dem på sina sociala medier - "Emmanuel tar miste hela tiden", skrev han apropå Frankrikes president när han lämnade G7-mötet - och heller inte för att offentliggöra privata meddelanden. Sålunda fick Natos generalsekreterare Mark Rutte och resten av världen i tisdags på president Trumps konto helt öppet se det hejdlöst krypande SMS Rutte skickat till Trump för att göra denne på gott humör.

Nederländaren gratulerade där USA:s president till att ha lyckats med det ingen av hans föregångare klarat av (med all säkerhet den sorts smicker Trump uppskattar): att få européerna att "ta i REJÄLT" för sitt försvar. Dvs raka motsatsen till de argument som är nödvändiga gentemot folkopinionen i Europa. Att bjuda Trump på denna symbolmättade siffra om 5 procent av BNP till försvaret är för Mark Rutte oerhört viktigt. Men förutom att siffran är helt påhittad får den här en dimension av bestraffning och uppoffring medan ju ökningen av försvarsbudgeterna svarar mot en helt reell verklighet där Europas säkerhet är allvarligt hotad och där maktspråk väger tyngre än rätten.

Det är hög tid att byta metod och diskurs. Att döma av en opinionsmätning i maj i tolv europeiska länder är Europas medborgare ytterst medvetna om situationens allvar och den vändning Donald Trump angett. De har förstått att vad som gäller är inte att foga sig i Trumpismens revolution i USA utan att samordna försvaret av och enigheten i Europa.